

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL UAB „KAUNO ARENA“ SKELBIMO IŠPLATINTO „ŽALGIRIO“ ARENOS FACEBOOK PASKYROJE

2016-05-12 Nr. (16)SI-17)SP-388

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) gautas pasiteiravimas dėl galimai diskriminuojančio UAB „Žalgirio“ arenos išplatinto reklaminio lankstinuko, kuriame pavaizduota moteris bei užrašas „Atėjus į rungtynes su sijonu – įėjimas nemokamas!“. Pasiteiravime nurodoma, jog tokio pobūdžio reklama yra galimai diskriminacinė bei formuojanti lytinius stereotipus.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vyrų ir moterų lygių galimybių įstatymo 18 straipsnio 3 dalimi, priėmė sprendimą pradėti tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo pažeidimo.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 1 ir 2 dalimis, 2016 m. balandžio 14 d. raštu Nr. (16)SI-17)S-264 kreipėsi į UAB „Žalgirio“ areną, prašydama paaiškinti, kokia yra šio reklaminio lankstinuko idėja bei tikslinė grupė, kodėl asmenims, atėjusiems į rungtynes su sijonu, taikomos išskirtinės sąlygos, kaip aprangos elementai, šiuo atveju sijonas, siejasi su Žalgirio arenoje vykšančiomis rungtynėmis. Taip pat prašė pateikti kitą reikšmingą informaciją, susijusią su tiriamo reklaminio lankstinuko galimu prieštaravimu Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo nuostatoms.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. UAB „Kauno arena“ būdama „Žalgirio“ arenos valdytoja 2016 m. balandžio 28 d. rašte Nr. 29 „Dėl UAB „Kauno arena“ reklaminio lankstinuko“ paaiškino, kad idėja buvo patraukti kuo daugiau lankytojų „Žalgirio“ arenoje. Tikslinė grupė – Lietuvos sportu (krepšiniu) besidomintys asmenys.

Rašte pažymėta, jog asmenims, atėjusiems su sijonu į krepšinio rungtynes taikomos kitokios sąlygos, nes į rungtynes norima pritraukti įvairaus ir kuo didesnio lankytojų srauto. Galimybė nemokamai patekti į rungtynes motyvuoja atvykti ir palaikyti savo mėgstamą krepšinio komandą moderniausioje pramogų bei sporto arenoje Lietuvoje. Aprangos elementas – sijonas, nėra siejamas su „Žalgirio“ arenoje vykstančiomis rungtynėmis. UAB „Kauno arena“ nuomone, reklaminis lankstinukas negali būti laikomas diskriminacinio pobūdžio, nes tikslas buvo padidinti lankytojų skaičių ir paskatinti domėtis krepšiniu. Reklaminis skelbimas buvo viešinamas „Žalgirio“ arenos Facebook paskyroje.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar socialinio tinklapio Facebook portalo UAB „Žalgirio“ arenos paskyroje išplatintas skelbimas, kuriame pavaizduota moteris bei užrašas „Atėjus į rungtynes su sijonu – įėjimas nemokamas!“, neprieštarauja Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5¹ str. 1 p. ir Lygių galimybių įstatymo 8 str., 1 p. nuostatomis, reglamentuojančioms lygių galimybių įgyvendinimą vartotojų teisių apsaugos srityje, t.y. atliekamas tyrimas dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu vartotojų teisių apsaugos srityje.

2. Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija pačia bendriausia šio žodžio prasme reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama, pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Atkreiptinas dėmesys, jog diskriminacija gali būti tiesioginė ir netiesioginė. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 str. netiesioginė diskriminacija, apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda, ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent ši veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis; tiesioginė diskriminacija – elgsys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus minėto įstatymo 2 str. 7 d. nustatytus atvejus. Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės požymiais, kitais požymiais ir vertinama, ar tokiose pačiose, ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai. Vertinant galimą diskriminaciją būtina nustatyti diskriminacijos pagrindą bei nustatyti ar šiai santykių sričiai yra taikomas Lygių galimybių įstatymas.

3. Direktyva 2004/113/EB įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kurios tikslas – sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas srityje, siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą, sako, jog vyrų ir moterų lygybė yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 ir 23 straipsniai draudžia bet kokią diskriminaciją dėl lyties ir nustato reikalavimą užtikrinti vyrų ir moterų lygybę visose srityse. Lygybė prieš įstatymą ir teisė į apsaugą nuo diskriminacijos visiems asmenims yra visuotinė teisė, pripažįstama pagal Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją.

Nagrinėjamu atveju atliekamas tyrimas dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu, t.y. nustatoma ar skelbimas, kuriame akcentuojama, jog atėjus į rungtynes su sijonu – įėjimas nemokamas, neturi požymių, atitinkančių privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimu lyties pagrindu.

4. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5¹ str. 1 p. sako, jog visiems vartotojams, nesvarbu, kokia jų lytis, taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas. UAB „Kauno arena“ rašte teigiama, jog sąlyga – įeiti nemokamai į rungtynes asmenims, atėjusiems su sijonu, yra todėl, kad buvo norima pritraukti kuo didesnio lankytojų

srauto. Taip pat nurodyta, kad galimybė nemokamai patekti į rungtynes motyvuoja asmenys atvykti ir palaikyti savo mėgstamą krepšinio komandą modernioje pramogų bei sporto arenoje Lietuvoje.

Visuotinai žinoma aplinkybė, jog pagal Lietuvoje susiformavusius vietinius papročius, kultūrinės normas ir aprangos tradicijas sijonus dėvi tik moterys. Todėl akivaizdu, jog šis skelbimas buvo skirtas tik moterims. Minėtą aplinkybę patvirtina ir skelbimo vaizdas (turinys) – moteris ir šalia jos užrašas „Atėjus į rungtynes su sijonu – įėjimas nemokamas!“. Darytina išvada, jog vartotojams dėvintiems sijonus, t.y. moterims, sudaromos lengvatinės apmokėjimo sąlygos už tas pačias paslaugas, kurias vartotojai nedėvintys sijonų, t.y. vyrai, mokės pilną kainą.

Pažymėtina, jog Moterų ir vyrų įstatymo 5¹ str. 1 p. nustatytų pareigų nevykdymas, pripažintinas Moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimu, reglamentuotu minėto įstatymo 7¹ str. 1 p.

5. Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. nurodoma, jog įgyvendinamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas, o šios pareigos nevykdymas laikomas lygių galimybių pažeidimu, nustatytu Lygių galimybių įstatymo 10 str.

Nagrinėjamu atveju ir vyrai, ir moterys atėję į rungtynes gautų vienodos vertės paslaugas – galimybę stebėti krepšinio komandų „Žalgiris“ ir „Nevėžis“ rungtynes, tačiau priklausomai nuo to, kaip jie būtų apsirengę, priklausytų ir tų paslaugų kaina. Atsižvelgiant į Lietuvoje vyraujančias aprangos tradicijas, tikėtina, jog vyrai ateitų su kelnėmis, moterys – su sijonais arba kelnėmis, tačiau tik moterys su sijonais tas pačias paslaugas gautų nemokamai, nes tik moteriškos lyties atstovės dėvi sijonus.

Darytina išvada, jog UAB „Kauno arena“ turėdama tikslą – pritraukti kuo didesnę lankytojų srautą bei nustatydama prioritetinę sąlygą, skirtą tik moteriškos lyties atstovėms, pažeidė moterų ir vyrų lygias teises vartotojų teisių apsaugos srityje.

Konstatuotina, jog UAB „Kauno arena“, kuri yra atsakinga už „Žalgirio“ arenos Facebook paskyroje išplatintą skelbimą apie 2016 m. balandžio 13 d. 18.40 val. vykusias rungtynes, pažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5¹ str. 1p. bei Lygių galimybių įstatymo 8¹ str. 1 p. nuostatas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 6 p. bei Lygių galimybių įstatymo 14 str. ir 15 str.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti UAB „Kauno arena“ dėl padaryto pažeidimo;
2. Su sprendimu supažindinti UAB „Kauno arena“ direktorių.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė